

KPSS Puanlarının Akademik Başarı ve Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi

An Evaluation of KPSS Scores According to Grade Point Average and Gender

Hüseyin Hüsnü Bahar
Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi

Öz

Öğretmen eğitimini tamamladıktan sonra öğretmen olarak atanmak isteyen adayların görev almak için Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) adı ile düzenlenen sınava katılması gerekir. Araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının akademik başarıları ile KPSS puanlarını cinsiyete göre karşılaştırmak ve öğretmen adaylarının akademik başarı puanlarının KPSS puanlarını cinsiyete göre yordayıp yordamadığını belirlemektir. Bu çalışmada, Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi'nden 2002-2003 öğretim yılında mezun olan ve KPSS-Öğretmenlik 2003 sınavına katılan 311 kadın, 416 erkek olmak üzere toplam 727 öğretmen adayına ait verilerden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, kadın öğretmen adaylarının genel akademik başarı puanları, erkek öğretmen adaylarının genel akademik başarı puanlarından anlamlı ölçüde yüksek; kadın öğretmen adaylarının KPSS puanları, erkek öğretmen adaylarının KPSS puanlarından anlamlı ölçüde düşük bulunmuştur. Öğretmen adaylarının akademik başarı puanları KPSS puanlarını erkek adaylarda % 15.0, kadın adaylarda % 14.6 oranında yordamaktadır.

Anahtar Sözcükler: KPSS, akademik başarı, öğretmen adayları.

Abstract

In Turkey, candidates who want to be appointed as a teacher have to enter a selection exam known as the KPSS exam (Government Officials Selection Examination) after they have graduated from college. The aim of this study was to compare the candidates' Grade Point Average (GPA) and KPSS scores according to gender. Moreover, it was also investigated whether the GPA can be predictive of KPSS scores. This study involved 727 teacher candidates (311 female, 416 male) who graduated from Erzincan Faculty of Education in the summer semester of 2002-2003 academic year and who entered the KPSS-Ogretmenlik exam in 2003. The results show that the GPA of female teacher candidates was significantly higher than that of male teacher candidates and the KPSS scores of male teacher candidates were significantly higher than that of female teacher candidates. The GPA is predictive for scores of the KPSS for 15 % of male candidates and for 14.6% of female candidates.

Key words: KPSS, grade point average, teacher candidates.

Giriş

Öğretmen eğitim-öğretim sisteminin temel unsurlarından birisidir. Eğitim-öğretim etkinliklerinin üretken ve faydalı olması nitelikli öğretmenlerin varlığı ve istihdamı ile mümkündür. Eğitim tarihimizde öğretmen

yetiştirme ve öğretmen istihdamı ile ilgili değişik uygulamalardan söz etmek mümkündür (Akyüz, 2001; Başaran, 1993). Önceleri Milli Eğitim Bakanlığı görev ve sorumluluğunda olan öğretmen yetiştirme görevinin 1983 yılında üniversitelere devredilmesi ve öğretmen atamalarında merkezi sınav sisteminin getirilmesi bu önemli değişikliklerden bazılarıdır.

Öğretmen yetiştirmede, geleceğe yönelik uzun süreli planlamalar yapılmadığından, bazı öğretmenlik branşlarında gereksinim duyulandan daha fazla sayıda

Yard. Doç. Dr. Hüseyin Hüsnü BAHAR, Atatürk Üniversitesi, Erzincan Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-posta: bahar.4@osu.edu

öğretmen yetiştirilmekte, diğer bazı branşlarda ise yetiştirilen öğretmen sayısı öğretmen gereksinimini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Arz ile talep arasındaki dengesizlik seçim sorununu gündeme getirmekte, seçme işlemi ise sınav sonuçlarına göre yapılmaktadır. Bu amaçla ilk defa, 1985 yılında atanacak öğretmenleri seçmek üzere, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumu mezunlarına yönelik "Öğretmen Yeterlilik Sınavı" adı ile merkezi seçme sınavı uygulaması başlatılmıştır. Sınav 1992 yılında kaldırılmıştır (Sağlam ve Kürüm, 2005; Karagözoğlu ve Arıcı-Bülbül ve Çoker, 1995). Sınav sonuçlarına göre atama uygulamasına 2001 yılından itibaren yeniden başlanmıştır. Öğretmen eğitimini tamamlayan öğretmen adaylarının sınav sonuçlarına göre mesleğe alınması Almanya, Avusturya, Fransa, İspanya ve Lüksembourg gibi bazı Avrupa Birliği ülkelerinde de uygulanan bir seçme yöntemidir (Sağlam ve Kürüm, 2005).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın çeşitli branşlardan öğretmen gereksinimini karşılamak üzere, 2003 yılında ÖSYM tarafından "2003 Kamu Personeli Seçme Sınavı-Öğretmenlik" (KPSS-Öğretmenlik 2003) adı ile 13 Temmuz 2003 tarihinde sınav yapılmıştır. 2003 KPSS-Öğretmenlik iki oturumda yapılmış, her branştan öğretmen adaylarına aynı testlerden oluşan sınav uygulanmıştır. Sabah oturumunda adaylara 60'ar sorudan oluşan Genel Yetenek ve Genel Kültür testleri (toplam 120 soru), öğleden sonraki oturumda ise 120 sorudan oluşan Eğitim Bilimleri Testi uygulanmıştır. Test gruplarının KPSS puanı üzerindeki ağırlığı Genel Yetenek Testi % 30, Genel Kültür Testi % 30 ve Eğitim Bilimleri Testi % 40'tır (ÖSYM, 2003).

Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programları ile ilgili son ve en önemli değişiklik 1998 yapılmıştır (YÖK, 1998). Öğretmen yetiştirme sürecinde üç temel içerik kategorisi olan alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür bilgisine (Varış, 1988, 117-122) yeni programlarda da yer verilmiştir. Ayrıca seçimlik derslerle birlikte, ilk defa bazı öğretmenlik branşlarında yan alan dersleri programlara eklenmiştir. Tablo 1'de araştırmaya konu olan Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi öğretmen yetiştirme programlarında bulunan içerik kategorileri ve bu kategorilerin program içindeki ağırlığı görülmektedir. Ağırlıkları öğretmenlik branşlarına göre değişmekle birlikte en kapsamlı içerik

kategorisini alan bilgisi, ikinci ağırlıklı kategoriye ise öğretmenlik meslek bilgisi oluşturmaktadır. Alan ve yan alan (ilköğretim sınıf öğretmenliği programı ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği programlarında sadece alan) derslerinin programlar içindeki ağırlığı % 53 ile % 66 arasında değişmektedir. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ağırlığı % 20-25, genel kültür derslerinin ağırlığı % 8-9, seçmeli derslerin ağırlığı % 5-13 arasında değişmektedir (YÖK, 1998). Öğretmen adaylarının akademik başarı puanları, bu derslerden almış oldukları başarı puanları ve derslerin haftalık kredi saatleri dikkate alınarak belirlenmiştir.

KPSS'de sorulan soruların programda yer alan ders içeriklerini ne ölçüde örneklediği sınav soruları açıklanmadığı ve sorularla ilgili herhangi bir araştırma yapılmadığı için yeterince bilinmemektedir. KPSS'de akademik başarıya konu olan özelliklerden genel kültür ve eğitim bilimleri alanı (öğretmenlik meslek bilgisi) ile ilgili alt testlere yer verilmiş; alan bilgisi, yan alan bilgisi ve seçmeli ders alanları ile ilgili alt testlere yer verilmemiştir.

Araştırmanın Amacı

1. Öğretmen adaylarının akademik başarı puanları ile KPSS puanlarını cinsiyete göre karşılaştırmak,
2. Öğretmen adaylarının akademik başarı puanlarının KPSS puanlarını cinsiyete göre yordayıp yordamadığını belirlemektir.

Yöntem

Bu araştırma, Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi'nden 2002-2003 öğretim yılında mezun olan ve KPSS'ye katılan altı farklı branşta toplam 727 öğretmen adayını kapsamaktadır. Bu öğretmenlik branşları İlköğretim Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği'dir (Tablo 1).

Öğretmen adaylarının KPSS puanları ile Eğitim Bilimleri, Genel Yetenek ve Genel Kültür testlerinden doğru ve yanlış cevapladıkları soru sayıları, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) ağ sayfasından (www.osym.gov.tr) internet kanalı ile elde

Tablo 1.

Akademik Başarının Hesaplanmasına Kaynaklık Eden Derstlerin İçerik Kategorilerine Göre Kredi ve Yüzdellikleri

Program adı	Alan Bilgisi		Yan Alan Bilgisi		Öğretmenlik Meslek Bilgisi		Genel Kültür Bilgisi		Secmeli		Toplam
	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	77	53	-	0	36	25	13	9	18	13
İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği	65	44	19	13	36	24	13	9	15	10	148
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	54	35	32	21	36	24	13	8	18	12	153
İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	70	48	25	17	33	22	13	9	6	4	147
Sınıf Öğretmenliği	101	66	-	0	30	20	13	9	8	5	152
Türkçe Öğretmenliği	68	48	18	13	33	23	13	9	10	7	142

Kaynak: YÖK, 1998

K: Kredi Not: Yüzdelliklerin hesaplanmasında ondalık değerler en yakın tam sayıya yuvarlanmıştır.

edilmiştir. KPSS alt testleri ile ilgili standart puanlar ayrıca belirtilmediğinden, cinsiyete göre adayların alt testlerdeki başarılarını karşılaştırmak ve olası KPSS puanlarındaki farkın kaynağını belirlemek üzere, adayların alt testlerde doğru cevap verdikleri soru sayıları şans başarısından arındırılmıştır. Şans başarısından arındırmak üzere aşağıdaki formül kullanılmıştır (Turgut 1983, 192):

$$R_s = R - \frac{W}{a-1}$$

R_s = Cevaplayıcının düzeltilmiş puanı

R = Öğrencinin doğru işaretlediği maddeler toplamı

W = Öğrencinin yanlış işaretlediği maddeler toplamı

a = Seçenek sayısı (5)

Şans başarısından arındırılan doğru cevap sayıları, bu çalışmada "düzeltilmiş doğru cevap sayısı" olarak belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının akademik başarı puanlarına, mezun oldukları Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi'nin öğrenci kayıtlarından ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının akademik başarı puanları, KPSS başarı sıraları, KPSS puanları, Eğitim Bilimleri Testi düzeltilmiş doğru cevap sayıları, Genel Kültür Testi düzeltilmiş doğru cevap sayıları ve Genel Yetenek Testi düzeltilmiş doğru cevap sayılarının "cinsiyet" değişkenine göre çözümlenmeleri yapılmıştır. Bu çözümlenmelerde, ortalamalar arası farklar t-testi ile sınanmıştır. Ayrıca, kadın ve erkek öğretmen

adaylarının akademik başarı puanlarının KPSS puanlarını yordayıp yordamadığını belirlemek üzere basit doğrusal regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk 2002, 87-93; Field 2002, 106-116).

Bulgular

Akademik başarının cinsiyete göre değişip değişmediğini, eğer değişiyorsa hangi cinsiyet yönünde değiştiğini tespit etmek ve KPSS puanlarında da böyle bir benzerliğin olup olmadığını belirlemek üzere, akademik başarı puanları cinsiyete göre t-testine tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında bulunan öğretmen adaylarının, Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi'ni bitirme derecelerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Öğretmen adaylarının Eğitim Fakültesi'ni bitirme derecelerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir (t: 9.490, sd: 725, $p < 0.001$). Kadın öğretmen adaylarının Eğitim Fakültesi akademik başarı puan ortalaması 67.17, erkek öğretmen adaylarının akademik başarı puan ortalaması 64.05'tir. Kadın öğretmen adaylarının akademik başarı puan ortalamaları, erkek öğretmen adaylarının

Tablo 2.

Akademik Başarı Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	t	p
Kadın	311	67.17	4.64	9.490	.000
Erkek	416	64.05	4.17		

* $p < .001$

akademik başarı puan ortalamasından yüksek bulunmuştur.

Tablo 3.
KPSS Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	t	p
Kadın	311	66.52	7.61	-4.954	.000
Erkek	416	69.44	8.04		

* $p < .001$

Öğretmen adaylarının KPSS puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Öğretmen adaylarının KPSS puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (t: -4.954, sd: 725, $p < 0.001$). Erkek öğretmen adaylarının KPSS puan ortalaması 69.44, kadın öğretmen adaylarının KPSS puan ortalaması 66.52'dir. Araştırma kapsamına giren erkek öğretmen adaylarının KPSS'de kadın öğretmen adaylardan genel olarak daha başarılı olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının KPSS Eğitim Bilimleri Testi düzeltilmiş doğru cevap sayılarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir. KPSS Eğitim Bilimleri Testi'nde doğru cevaplanan soru sayısı her iki cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kadın öğretmen adaylarının düzeltilmiş doğru cevap ortalaması 76.44, erkek öğretmen adaylarının düzeltilmiş doğru cevap ortalaması 76.96'dır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının, KPSS Eğitim Bilimleri Testi'nde benzer bir başarı gösterdikleri söylenebilir.

Öğretmen adaylarının KPSS Genel Kültür Testi düzeltilmiş doğru cevap sayılarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Öğretmen adaylarının KPSS Genel Kültür Testi düzeltilmiş doğru cevap sayılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği

Tablo 4.
KPSS Eğitim Bilimleri Testi Düzeltilmiş Doğru Cevap Sayılarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	t	p
Kadın	311	76.44	10.96	-.604	.546
Erkek	416	76.96	11.96		

Tablo 5.
KPSS Genel Kültür Testi Düzeltilmiş Doğru Cevap Sayılarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	t	p
Kadın	311	28.30	8.29	-7.560	.000
Erkek	416	33.15	8.77		

* $p < .001$

görülmektedir (t:-7.560, sd:725, $p < .001$). KPSS Genel Kültür Testi'nde kadın öğretmen adaylarının düzeltilmiş doğru cevap sayısı ortalama 28.30, erkek öğretmen adaylarının düzeltilmiş doğru cevap sayısı ortalama 33.15'tir. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının, KPSS Genel Kültür Testi'ndeki başarı ortalamaları cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

Eğitim Bilimleri Testi ve Genel Kültür Testi ile yoklandığı düşünülen özelliklerin önemli bir kısmı öğretmen yetiştirme programlarında yer almaktadır. KPSS Genel Yetenek Testi ile yoklanan özellikler ise öğretmen yetiştirme programlarının içerik kategorileri ile ilişkili değildir.

Öğretmen adaylarının KPSS Genel Yetenek Testi düzeltilmiş doğru cevap sayılarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. KPSS Genel Yetenek Testi düzeltilmiş doğru cevap sayısının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Kadın öğretmen adaylarının KPSS Genel Yetenek Testi düzeltilmiş doğru cevap sayısı ortalama 39.12, erkek öğretmen adaylarının düzeltilmiş doğru cevap sayısı ortalama 40.02'dir. Erkek öğretmen adayları ile kadın öğretmen adaylarının KPSS Genel Yetenek Testindeki başarı durumlarının birbirine benzer olduğu söylenebilir.

Tablo 7'deki basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre; kadın öğretmen adaylarının akademik başarı

Tablo 6.
KPSS Genel Yetenek Testi Düzeltilmiş Doğru Cevap Sayılarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	t	p
Kadın	311	39.12	7.27	-1.647	.100
Erkek	416	40.02	7.19		

Tablo 7.

Kadın Öğretmen Adaylarının Akademik Başarı Puanlarının KPSS Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	Standart		β	t	p
	B	Hata _B			
(Sabit)	24.041	5.791		4.152	.000
KPSS Puanı	.632	.086	.386	7.353	.000

(R : .386; R² (Düzeltilmiş): .146; F : 54.067; p < .001)

puanlarının kadın öğretmen adaylarının KPSS puanlarını yordadığı görülmektedir. Kadın öğretmen adaylarının akademik başarı puanı, KPSS puanlarındaki değişkenliğin % 14.6'sını açıklamaktadır (R = .386, R² = .146, F = 54.067, p < .001, N: 311).

Tablo 8'de verilen erkek öğretmen adaylarının akademik başarı puanlarının, erkek öğretmen adaylarının KPSS puanlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, erkek öğretmen adaylarının akademik başarı puanlarının, erkek öğretmen adaylarının KPSS puanlarını yordadığı görülmektedir. Akademik başarı puanları KPSS puanlarındaki değişkenliğin % 15'ini açıklamaktadır (R = .390, R² = .150, F = 74.143, p < .001, N: 416).

Tablo 8.

Erkek Öğretmen Adaylarının Akademik Başarı Puanlarının KPSS Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	Standart		β	t	p
	B	Hata _B			
(Sabit)	21.409	5.589	.390	3.830	.000
KPSS Puanı	.750	.087		8.611	.000

(R : .390; R² 'Düzeltilmiş': .150; F : 74.143; p < .001)

Tartışma ve Sonuç

Akademik başarı bakımından, kadın öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarından daha başarılı bulunmuştur. Bu sonuç, kızların erkeklere göre akademik başarısının daha yüksek olduğunu gösteren yurtiçi (Koç, Avşaroğlu ve Sezer, 2004; Büyüköztürk ve Denizkulu, 2002; Karasar, 1999, 86) ve yurtdışı (Duckworth ve Seligman, 2006; Pomerantz ve Altermatt ve Saxon, 2002; Mau ve Lynn, 2001; Wilberg ve Lynn, 1999) bazı araştırma bulguları ile tutarlıdır.

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri ile bu etkinliklerin türü ve süresi akademik başarıyı etkileyen faktörlerden birisi olarak düşünülebilir. Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri ile ilgili olarak yapılan bir araştırmada (Bahar, 2001), kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda ders çalışma etkinliklerine katıldığı ve kitap okuduğu bulunmuştur. Yapılan diğer bazı araştırmalar (Yavuzer 1997, 330-331; Özer 1993, 37; Tezcan, 1987, 60), serbest zamanlarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ders çalışma ve benzeri etkinliklere daha fazla katıldığı göstermektedir. Ancak, akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği düşünülen bu özelliklerin KPSS başarısını da olumlu yönde etkilemesi beklenirken, bulunan sonuç bunun tersini göstermektedir. Bunun sebeplerinin araştırılması ayrı bir araştırma konusu olabilir.

Erkek öğretmen adaylarının KPSS puan ortalamalarının, kadın öğretmen adaylarının KPSS puan ortalamalarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. KPSS alt testlerinde doğru cevaplandırılan soru sayıları incelendiğinde, bu farkın ağırlıklı olarak Genel Kültür Alt Testi'nden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. KPSS puanının oluşmasına % 40 oranında katkı sağlayan Eğitim Bilimleri Alt Testi ile % 30 oranında katkı sağlayan Genel Yetenek Alt Testleri'nde cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın oluşmadığı görülmektedir.

Yapılan bazı araştırmalar, sınav kaygısının sınav başarısını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Baltaş, 2000; Erkan, 1991). Kadın adayların KPSS puanlarının erkek adayların elde ettiği puanlardan daha düşük olmasında, kadın ve erkek adayların sınav kaygılarının farklı olmasının etkisi olabilir. Cinsiyetin sınav kaygısı üzerine etkisinin incelendiği bazı çalışmalarda (Güneri, 2003, Gençdoğan, 2002, Genç ve diğerleri 1999), kız öğrencilerin sınav kaygısının erkek öğrencilerin sınav kaygısından daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Ancak, KPSS'de adayların sınav kaygısı ile ilgili herhangi bir araştırma yapılmadığından, KPSS'ye katılan adayların kaygı durumu ve bunun sınav başarısını etkileyip etkilemediği ile ilgili bilgi yoktur. Bu konu da ayrı bir araştırma konusu olabilir.

Kadın öğretmen adaylarının akademik başarı puanları erkek öğretmen adaylarının akademik başarı puanla-

rından daha yüksek olmasına rağmen, kadın öğretmen adaylarının KPSS puan ortalamaları erkek öğretmen adaylarının KPSS puan ortalamalarından daha düşüktür. Yurtdışında yapılan bazı araştırmalarda (Duckworth ve Seligman, 2006; Mau ve Lynn, 2001), üniversiteye kayıt yaptıran erkek öğrenciler, üniversite giriş sınavındaki standart testlerde kız adaylardan daha yüksek puanlar elde ederek üniversiteye kayıt yaptırmalarına rağmen, üniversite öğrenimi sonunda kız öğrencilerin elde ettiği akademik başarı puan ortalamaları, erkek öğrencilerin akademik başarı puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur.

Kadın ve erkek öğretmen adaylarının akademik başarı puanlarının, kadın ve erkek öğretmen adaylarının KPSS puanlarını yordadığı bulunmuştur. Akademik başarı puanının, erkek ($R^2=15.0$) ve kadın ($R^2=14.6$) öğretmen adaylarının KPSS puanlarını yordadığı tespit edilmiştir. Akademik başarı, öğretmen adaylarının yetişme sürecindeki başarılarının bir göstergesi olarak alındığında, KPSS puanlarındaki değişkenliği açıklama oranının daha yüksek olması beklenirdi. Ancak, akademik başarıya konu olan bazı nitelikler (YÖK, 1998) KPSS'de yordanan nitelikler (ÖSYM, 2003) ile tam örtüşmemektedir. Erzincan Eğitim Fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları beş alt alandan (YÖK, 1998), KPSS'de ise üç alt test grubundan oluşmaktadır (OSYM, 2003). Araştırmaya konu olan Erzincan Eğitim Fakültesi lisans programlarında, KPSS'de yordanan genel yetenek alanı ile ilgili ders ve etkinlik bulunmazken; lisans programlarında yer alan öğretmenlik alan bilgisi, yan alan bilgisi, seçimlik dersler ile ilgili KPSS'de herhangi bir alt teste yer verilmemiştir. Ayrıca, uygulama etkinlikleri bazı derslerdeki başarı puanına katkı sağlarken, KPSS'de bu uygulama etkinlikleri ile ilgili beceriler ölçülmemiştir.

KPSS'de sorulan sorularla öğretmen yetiştirme programlarında bulunan ders ve etkinliklerin tam örtüşmemesi, atamalarda akademik başarı puanlarının dikkate alınmaması, öğretmen adaylarını öğretim sürecini ihmal eden ve KPSS'de yüksek puan almaya yönelten; dersane, özel ders, KPSS hazırlık kitapları ve kursları gibi çeşitli arayışlara yöneltebilir.

Kaynakça

- Akyüz, Y. (2001). *Başlangıcından 2001'e Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bahar, H. H. (2001). Eğitim fakültesi öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine ilişkin yönelimleri ve bu etkinlikleri gerçekleştirme düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 12-28.
- Başaran, I.E. (1993). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Batlaş, Acar (2000). "Sınav gerginliği başarıya engel", Cumhuriyet Gazetesi, Ankara, 4 Haziran.
- Büyükoztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükoztürk, Ş., Denizkulu, D. (2002). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği ile sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen faktörler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 187-204.
- Duckworth, A.L., Seligman, M.E. (2006). Self-discipline gives girls the edge: gender in self-discipline, grades, and achievement test scores. *Journal of Educational Psychology*, 98 (1), 198-208.
- Erkan, Serdar (1991). "Sınav kaygısının öğrenci seçme sınavı başarıları ile ilişkisi", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Field, A. (2002). *Discovering Statistics Using SPSS*. USA: Sage Publications Inc.
- Genç ve diğerleri (1999). Öğrenci seçme sınavına girecek öğrencilerin sınav kaygı düzeyleri, *Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi*, 6 (1), s. 38-41.
- Gençdoğan, B. (2002). Kasabada yaşayan lise öğrencilerinin üniversite sınavı öncesi sınav kaygısı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Malatya: 3 (4), 45-57.
- Güneri, O. (2003). The effect of school level and gender on test anxiety. *Eğitim ve Bilim*. 28 (128), 3-8.
- Karagözoğlu, G., Arıcı, H., Bülbül, Ç, Çoker, N. (1995). Türkiye'de öğretmen eğitimi politikaları ve modelleri. *Avrupa Konseyi ülkelerinde öğretmen yetiştirme politikaları ve modelleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. 209-222.
- Karasar, N. (Danışman) (1999). *Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleri ile beklenti ve sorunları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 602.
- Koç, M., Avşaroglu, S., Sezer, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile problem alanları arasındaki ilişki, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 483-498.
- Mau, W.C., Lynn, R. (2001). Gender differences on the scholastic aptitude test the American college test and college grades. *Educational Psychology*, 21 (2), 133-136.
- ÖSYM (2003). *2003 KPSS-Öğretmenlik Kılavuzu*.

- ÖSYM KPSS-Öğretmenlik Sınavı Sonuçları 01/08/2003 (04-07.9.2003'te indirildi), <http://sonuc.osym.gov.tr/Sorgu.aspx?SonucID=9>
- Özer, B. (1993). *Öğretmen adaylarının etkili öğrenme ve ders çalışmadaki yeterliliği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Pomerantz, E. M., Altermatt, E. R., Saxon, J. L. (2002). Making the grade but feeling distressed: gender differences in academic performance and internal distress. *Journal of Educational Psychology*, 94 (2), 396-404.
- Sağlam, M., Kürtüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının seçimi. *Milli Eğitim*, 167.
- Tezcan, M. (1987). *Yurtdışından dönen gençlerin uyum sorunları eğitim sistemi ve çevreye uyumları*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Turgut, M. Fuat (1983). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Vanş, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Wilberg, S., Lynn, R. (1999). Sex differences in historical knowledge and school grades: a 26 nation study. *Personality and Individual Differences*, 27, 1221-1229.
- Yavuzer, H. (1997). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- YÖK, (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara.

Geliş	7 Ekim 2003
İnceleme	21 Aralık 2004
1. Düzeltme	21 Haziran 2005
2. Düzeltme	10 Mart 2006 2006
Kabul	24 Mart 2006